

**BỘ NÔNG NGHIỆP
VÀ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN**

Hà Nội, ngày 28 tháng 6 năm 2021

THƯ NGỎ

Gửi các Nhà Khoa học đang công tác

**trong các Viện, Trung tâm Nghiên cứu Khoa học Chuyên ngành
thuộc Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn**

Đầu thư, tôi xin gửi đến các nhà khoa học đang công tác trong các viện, trường, trung tâm nghiên cứu khoa học chuyên ngành, lời chào trân trọng và tình cảm quý mến. Từ khi nhận nhiệm vụ đến nay, tôi chưa có dịp chào hỏi tất cả quý đồng nghiệp ngày đêm tận tụy cho công tác tìm tòi, nghiên cứu. Tôi trăn trở về điều này và sẽ cố gắng thu xếp đến thăm, làm việc và gửi lời cảm ơn những nhà khoa học gắn bó với sứ mệnh tạo dựng và lan toả giá trị tri thức cho nền nông nghiệp nước nhà.

Cảm nhận ban đầu từ các chuyến thăm vừa qua đã giúp tôi càng thêm đồng cảm với các đồng chí và các bạn trong nhiều vấn đề mà trước đây tôi chưa có dịp tiếp cận, tìm hiểu sâu. Cơ sở vật chất, phòng thí nghiệm, các trang thiết bị,... của các cơ sở nghiên cứu khoa học, đào tạo còn nhiều hạn chế, chưa thể phát huy hết khả năng của các nhà khoa học. Song, các báo cáo về kết quả nghiên cứu và những đề tài được ứng dụng vào thực tiễn khiến tôi thật sự khâm phục và tự hào. Vượt qua những bất cập, khó khăn khách quan, trong khi cơ chế, chính sách, quy định pháp luật chưa được điều chỉnh phù hợp, kịp thời, mọi người đã thực hiện những điều tưởng chừng như không thể. Bằng tài năng và tâm huyết, bằng lòng đam mê và tình yêu nghề nghiệp, đội ngũ nhà khoa học của Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn đã có những sản phẩm nghiên cứu vừa có tính hàn lâm, chuyên sâu, vừa đáp ứng những đòi hỏi cấp thiết từ thực tiễn cuộc sống.

Chúng ta cùng nhau thay đổi, chuyển từ tư duy “*sản xuất nông nghiệp*” đến tư duy “*kinh tế nông nghiệp*”. Chúng ta cùng nhau chuyển đổi mô hình tăng trưởng từ chiều rộng sang chiều sâu. Chúng ta cùng nhau theo đuổi mục tiêu tạo thêm giá trị gia tăng, thay cho mục tiêu nâng cao sản lượng. Giá trị gia tăng trong nông nghiệp sẽ được tích lũy trên cơ sở gia tăng hàm lượng tri thức và ứng dụng thành tựu khoa học, công nghệ. Giá trị gia tăng trong nông nghiệp bắt đầu từ những nghiên cứu trong phòng thí nghiệm, chuyển ra các khu thực nghiệm, khảo nghiệm và từng bước được đón nhận tại các trang trại, nông trại,... Giá trị gia tăng trong nông nghiệp khởi nguồn từ những câu hỏi từ cuộc sống. Đó là, làm sao để nông sản đạt chất lượng và giá trị cao hơn? Đó là, làm sao để tối ưu hoá giá trị được tạo ra trên một đơn vị diện tích? Đó là, làm sao để thu nhập và chất lượng sống của người nông dân ngày một tốt hơn? Trước khi tạo ra giá trị cho cuộc sống, mỗi người cần tìm ra giá trị của chính bản thân mình.

Mỗi câu hỏi khơi nguồn một tri thức. Câu hỏi bắt đầu từ sự thôi thúc về mong muốn thế giới chung quanh ngày càng hoàn thiện hơn, cuộc sống ngày càng tốt đẹp hơn. Câu hỏi xuất phát từ sự không bằng lòng với cái cũ, không chấp nhận cái đang có. Câu hỏi thúc đẩy tìm tòi, khám phá, kích hoạt đổi mới, sáng tạo, để hướng đến điều cấp tiến hơn, vươn tới tầm cao chưa có. Tôi muốn chia sẻ điều đó với hàm ý rằng, còn rất nhiều đề tài, bài toán, câu hỏi nghiên cứu đang chờ lời đáp từ các nhà khoa học. Có người đúc kết rằng, mỗi người chúng ta chỉ mới sử dụng một phần mười khả năng bản thân. Như vậy, chúng ta còn có thể làm được nhiều việc hơn, làm tốt hơn những công việc mình đang làm, kết quả mình đã tạo ra và thử sức với những việc mình chưa từng nghĩ đến.

Tôi cũng cảm nhận rằng, đây đó còn những điều nặng lòng, níu kéo khả năng của mỗi người. Nặng lòng về cơ chế, chính sách, chế độ đãi ngộ. Nặng lòng về môi trường làm việc chưa khơi thông nguồn cảm hứng sáng tạo. Nặng lòng về những tất bật, toan lo trong cuộc sống đời thường. Vì thế, chúng ta cần trang bị kỹ năng chuyển hoá những cảm xúc tiêu cực thành những cảm xúc tích cực. Cảm xúc tích cực sẽ tiếp thêm nguồn năng lượng dồi dào để sống, làm việc và cống hiến. Gieo hành động, gặt thói quen. Gieo thói quen, gặt tính cách. Gieo tính cách, gặt số phận. Thái độ hôm nay quyết định tương lai của mỗi chúng ta. Thái độ quan trọng hơn trình độ. Vốn tri thức được trang bị là của ngày hôm qua. Thế giới thay đổi không ngừng, cái mới ra đời chưa kịp định hình, đã có cái mới hơn sẵn sàng tiếp nối. Ví von hình tượng *"cuộc sống như đi xe đạp vậy, để giữ được thăng bằng, bạn phải liên tục chuyển động"*, nhà bác học lỗi lạc Albert Einstein gửi đi thông điệp: *"Một khi ngừng học hỏi, bạn bắt đầu chết dần"*. Đúng, chúng ta phải không ngừng học hỏi, không ngừng chuyển động.

Bất kỳ công việc gì cũng xuất phát từ ý tưởng. Ý tưởng thường xuất phát từ một người, nhưng để hoàn thiện ý tưởng và triển khai trên thực tế, cần đến sự chung sức của nhiều người. Phạm vi đề tài nghiên cứu càng rộng, vòng tròn tương tác, kết nối những người tham gia càng lớn. Những nhà khoa học đến từ các chuyên ngành, bộ môn khác nhau, cần cộng tác chặt chẽ trong các nhóm làm việc. Để nhóm làm việc đạt hiệu quả cao, bên cạnh kỹ năng cộng tác, phối hợp, thái độ tham gia, trình độ chuyên môn, mỗi thành viên tham gia cần biết cách vượt qua *"cái tôi"* của mình. Nhà bác học của thuyết tương đối đã chiêm nghiệm một điều gần như tuyệt đối: *"Cái tôi và sự hiểu biết tỷ lệ nghịch với nhau. Hiểu biết càng nhiều, cái tôi càng bé. Hiểu biết càng ít, cái tôi càng to"*. Biết cách vượt qua *"cái tôi"*, sự khác biệt không dẫn đến cách biệt hay đối nghịch, mà ngược lại, sẽ bổ sung lẫn nhau, đóng góp trên tinh thần xây dựng để sản phẩm, công trình tập thể hoàn thiện hơn.

Trong đại dương kiến thức bao la, những điều chúng ta biết chỉ như hạt cát. Ngay cả những điều tưởng rằng đã biết, đôi khi, cũng chỉ là một góc nhìn, một hướng tiếp cận. Nền nông nghiệp tri thức mà chúng ta đang tạo dựng cần đến sự phản biện, sự phản hồi văn minh, đóng góp mang tính xây dựng. Để kích hoạt tương tác đa chiều, khuyến khích ý tưởng khác biệt, mới lạ, táo bạo, cần đến môi trường dân chủ, cởi mở, cầu thị - nơi mọi người đều được tôn trọng, từng ý kiến đều được lắng nghe, không tồn tại thiên kiến, định kiến. Nên nhớ rằng, thảo luận tốt hơn tranh cãi, vì tranh cãi chỉ để tìm ra ai đúng, còn thảo luận xác định mục tiêu: tìm ra điều gì đúng.

Giáo sư Lương Định Của là tấm gương sáng của một trí thức dân thân vì niềm say mê, sự tận tụy với đất nước, với nền nông nghiệp Việt Nam. Gần đây, có nhiều sự kiện vinh danh các "*nhà khoa học chân đất*". Những nông dân đó chắc không có nhiều cơ hội tiếp cận kiến thức học thuật, hàn lâm, chưa từng có dịp bước vào phòng thí nghiệm, nhưng đã đóng góp nhiều sáng kiến, cải tiến kỹ thuật góp phần giải quyết đòi hỏi, yêu cầu cấp thiết từ cánh đồng, thửa ruộng. Điều đó khẳng định một chân lý: "*Không có công việc nào nhỏ nhoi hay thấp kém, mà chỉ có người không tìm thấy ý nghĩa trong công việc mà thôi*". Nhà khoa học nông nghiệp không hài lòng với những đề tài nghiên cứu được nghiệm thu, mà luôn trăn trở, đau đầu về ý nghĩa, giá trị thiết thực của các đề tài, công trình nghiên cứu trong việc giải quyết những tồn tại, vấn đề của nông nghiệp, nông thôn, nông dân. Nhà khoa học nông nghiệp ý thức rõ trách nhiệm, bổn phận của mình, luôn biết ơn và trân trọng từng sản phẩm nông nghiệp được tạo nên từ mồ hôi, công sức lao động của hàng chục triệu người nông dân.

Chúng ta hay nói với nhau về tình trạng "*chảy máu chất xám*", không giữ chân được người tài. Còn những nhà khoa học lựa chọn "*ở lại*" để đóng góp và cống hiến, liệu đã phát huy hết trí tuệ, kiến thức chuyên ngành, hay "*chất xám*", lửa nhiệt huyết cứ thế giảm đi từng ngày, lúc vì hoàn cảnh này, khi tại điều kiện khác? Cần nhắc với nhau rằng, sẽ không bao giờ có điều kiện lý tưởng, tối ưu như mong muốn, nhưng chúng ta luôn có thể chủ động lựa chọn cách thức tiếp cận, thái độ sống, cư xử, làm việc. Trong lúc chưa thể thay đổi điều kiện, hoàn cảnh, chúng ta luôn có thể thay đổi, trước nhất, từ chính bản thân mình. Đừng để hoạt động nghiên cứu khoa học rơi vào cái bẫy "*hành chính hoá*". Đừng bắt tay vào công việc như một thói quen lặp lại. Đừng chấp bút đề tài nghiên cứu như được lập trình trước. Khoa học xuất phát từ ý tưởng, từ cảm xúc. Ý tưởng gắn liền với cảm xúc, với đam mê quan sát, tò mò, khám phá. Ý tưởng có thể nảy lên bất cứ khi nào, bất kỳ nơi đâu, vượt khỏi những khuôn khổ, phạm vi, giới hạn sẵn có. Thế thì tại sao không tìm niềm vui trong nghiên cứu khoa học và biết cách biến hoạt động hàn lâm này thành niềm vui?

Theo quy luật cuộc sống, rồi mọi việc rồi sẽ chuyển động theo hướng tích cực hơn. Mai này cơ chế chính sách sẽ được điều chỉnh, thay đổi phù hợp khi nguồn lực dồi dào hơn. Mai này vị trí của khoa học và công nghệ thật sự là động lực phát triển. Mai này “*thị trường*” khoa học và công nghệ sẽ sôi động và nhộn nhịp như chính sách Nhà nước hướng tới. Nhưng để đi đến “*mai này*”, thì “*giờ đây*”, chúng ta cần cùng nhau hun đúc thái độ tích cực, tìm kiếm cách thức làm việc mới, kiến tạo mô hình hoạt động hiệu quả, đa dạng hoá nguồn lực. Chúng ta cần chủ động tạo điều kiện thuận lợi cho liên kết, hợp tác công – tư, từng bước “*thương mại hoá*”, đưa đề tài, sản phẩm nghiên cứu khoa học đến với thị trường, đáp ứng nhu cầu đa dạng của người nông dân, của doanh nghiệp, của toàn xã hội. Hãy chủ động “*mở cổng*”, trải lòng để kết nối với nhiều đối tác, nhiều người bạn sẵn sàng đồng hành với chúng ta.

Điều gì mới không tránh khỏi ngỡ ngàng, lúng túng ban đầu, nhưng nếu mạnh dạn bước khỏi cái cũ bám víu quá lâu, chân trời mới hứa hẹn sẽ bừng sáng. “*Hướng về phía mặt trời, bóng tối ở lại phía sau*”. “*Thắp lên một ngọn đuốc, thay vì cứ oán trách bóng đêm*”. Cuộc sống luôn sôi động, đầy sắc màu, nếu cảm thụ được hết, chúng ta sẽ “*sống đời đáng sống*”.

Lê Minh Hoan
Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương Đảng
Bộ trưởng Bộ Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn